

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Трастового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Переклад не є обов'язковим для Суду. Для додаткової інформації дивіться повний текст копірайту наприкінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційне повідомлення з юриспруденції Суду № 108

Травень 2008 р.

Dedovskiy та Інші проти Росії - 7178/03

Рішення від 15.5.2008 [Секція I]

Стаття 3

Катування

Жорстоке поводження і невинуватене застосування кийків проти ув'язнених і відсутність ефективного розслідування: *порушення*

Факти: У 2001 році, відбуваючи термін позбавлення волі у виправній колонії, сім заявників зазнали жорстокого поводження і були побиті кийками загоном «Варяг», спеціальним загоном, створеним для підтримання порядку у місцях позбавлення волі. Загон був нібито викликаний до виправної колонії для залякування ув'язнених, котрі були залучені до підривної діяльності керівником злочинного угруповання. Загін отримав наказ підтримувати порядок проводячи особисті обшуки ув'язнених і усіх приміщень колонії. Весь загін, за винятком командира, носив захисні шоломи і камуфляжну форму без відзначок звання і був озброєний гумовими кийками. Майже усі кримінальні справи, порушені за скаргами на жорстоке поводження, були закриті на тій підставі, що слідство не отримало «об'єктивної інформації» на підтвердження таких заяв. Кримінальні справи, порушені проти командира і його підлеглих за перевищення повноважень були також закриті через відсутність доказів.

Право

Стаття 3 – (а) *Щодо суті:* З огляду на невибірковий характер проведених загоном операцій, які були спрямовані на уся колонію, а не на окремих ув'язнених, а також на визнання Урядом фактів, повідомлених заявниками, Суд визнав належно встановленим те, що заявники зазнали жорстокого поводження, на яке вони скаржились. Застосування кийків не мало правової підстави. Закон про пенітенціарні заклади дозволяв використання гумових кийків за певних обставин, наприклад, для запобігання нападу, придушення масових безладів або для затримання ув'язнених, які систематично не слухались охоронців або чинили їм опір. Проте, не було доказів того, що

заявники нападали на охоронців або інших ув'язнених. Побиття мало скоріше індивідуальний, аніж масовий характер. Хоча деякі заявники нібито не слухались або опирались наказам охорони, не було зроблено спроб заарештувати їх. Навіть якщо у певних випадках охорона мала вдатись до фізичної сили, її дії були кричущо непропорційними щодо стверджуваних правопорушень з боку заявників і були явно невідповідними меті, яку вони мали досягти. Було очевидно, що побиття кийком ув'язненого не сприяло досягненню бажаного результату – проведенню обшуку. У такій ситуації побиття кийком було просто формою розправи або тілесного покарання. Така непропорційна реакція була ще більш кричущою у випадку, коли заявник просто відмовлявся назвати ім'я або змінити одяг. Отже, загін вдався до навмисного і безпричинного насильства, аби спричинити почуття страху і приниження, які мали подолати фізичний і моральний спротив заявників, а також принизити їх і змусити до покори. Побиття кийком мало спричинити сильне психічне і фізичне страждання, котре прирівнюється до катування.

Висновок: порушення (одноголосно).

(b) *Процесуальний аспект:* Кримінальні справи були порушені лише через півтора місяця після цих подій. Проте, не було надано жодних доказів того, що заявники пройшли медичний огляд після цього інциденту, оскільки було надано записи лише щодо пізніших оглядів. Таким чином, брак «об'єктивних» доказів, таких як медичні довідки, став причиною закриття кримінальних справ стосовно більшості скарг. У рапортах про застосування кийків не вказувалось, хто з охоронців використовував їх. Дозволивши бійцям загону закрити обличчя і не носити на формі відзнаки, влада умисно унеможливила їхнє упізнання потерпілими. Ця підстава навіть була використана як головна для закриття кримінальних справ. Так само й суди не засвідчили жодної реальної спроби притягнути винних до відповідальності. Окрім того, хоча районний суд виправдав командира на тій підставі, що він здійснював належний нагляд за законністю дій своїх підлеглих, обласний суд звільнив його від відповідальності на тій підставі, що він не міг і не був зобов'язаний за своєї відсутності контролювати своїх підлеглих. Тому Суд відзначив вражаючі суперечності у висновках національних судів. Також не було забезпечене право заявників брати ефективну участь у слідстві. Слідчий не заслухав показання особисто заявників або інших потерпілих і навіть не визнав за необхідне вказати у своєму рішенні їхню версію подій. Не було доказів того, що копії рішень прокуратури були належно надані заявникам. Отже, слідство, проведене за скаргами заявників про жорстоке поводження, не було сумлінним, належним чи ефективним.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 13 – Хоча російські суди, які розглядають цивільні справи, теоретично мали можливість зробити незалежну оцінку справи, на практиці вагомість попереднього кримінального слідства була такою великою, що навіть найпреконливіші докази протилежного були б відхилені, і такий засіб був би лише теоретичним і примарним. Кримінальні справи були закриті і, відповідно, жоден інший засіб, включаючи заяву про відшкодування шкоди, мав малі шанси на успіх. Отже, заявники не мали, відповідно до національного права, ефективного засобу для отримання відшкодування за жорстоке поводження, якого вони зазнали.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 38 § 1 (a) – Незважаючи на неодноразові звернення, Уряд відмовився надати копію рапорта голови департаменту з нагляду за дотриманням

законності у виправних установах. Інформація, яка містилась у цьому рапорті, була вирішальною для встановлення фактів у справі. Причини відмови, наведені Урядом, були неналежними. Відповідно, Уряд не виконав зобов'язання за статтею 38 § 1 (а).

Висновок: невиконання зобов'язання (одноголосно).

Стаття 41 – Суд признав кожному заявнику 10000 євро стосовно моральної шкоди.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це резюме, підготовлене Секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

Посилання на [Інформаційні повідомлення з юриспруденції](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад підготовлено на замовлення і за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду і Суд також не несе відповідальності за його якість. Переклад можна завантажити з електронної бази рішень (HUDOC) Європейського Суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази, в якій його розміщено з дозволу Суду. Копіювання тексту перекладу допускається в некомерційних цілях за умови наведення повної назви справи, разом із вищенаведеним повідомленням про авторські права та посиланням на Цільовий фонд «Права людини». З питань, пов'язаних з наміром використати ту чи іншу частину цього перекладу в комерційних цілях, прохання звертатися за адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se

servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.